

ad Corinth.; et August., 13 de Civit., cap. 23; Tertull.; lib. de Resur. carnis, cap. 49 et sequentibus. Tertio dicitur Christus *homo cœlestis*, ratione divini et cœlestis suppositi, qua ratione etiam solet dici homo, *qui de cœlo descendit*, Joan. 3 et 6; ita fere Nazianz., d. orat. 51, circa medium; et indicat Augustin., epist. 57 ad Dardanum, q. 2. Quarto, dicitur cœlestis propter ineffabilem modum conceptionis, supra totum naturæ ordinem, cœlesti quadam virtute effectæ; ita Ambr., 1 ad Corinth. 15; et Hilar., lib. 10 de Trinit., non longe a principio; August., Dialogo 65 quæst. ad Orosium, q. 4.

9. Dices: hac ratione, etiam Adam dicendus esset homo cœlestis, quia ab ipso Deo immediate creatus fuit. Respondetur primum, Adam fuisse productum eo naturali modo quo species humana in primo suo individuo produci poterat, Christum vero modo omnino supernaturali fuisse genitum. Secundo, in Christi conceptione, non solum, neque præcipue considerari corporis formationem, sed multo magis assumptionem, et inde vocari cœlestem, unde Augustin. supra: *Cœlestem dico, quia non ex humano conceptus est semine, sed ex Maria Virgine pro nostra salute assumptus a Filio Dei.*

SECTIO IV.

Utrum assumpserit Christus corpus et animam inter se unita.

1. Hanc brevem dubitationem supra, q. 2, art. 5, hue remisisimus, quoniam præcedentes supponit, et de illa fuit olim inter scholasticos dubitatum, quibusdam negantibus assumptionem Christum has duas partes inter se unitas, quia necessario consequi videbatur, ex unione earum resultare personam humanam creatam; quam sententiam tanquam scholasticam opinionem refert Magist. in 3, d. 6; et Hugo de S. Victor., lib. 1 de Sacramentis, part. 2; et Scot., in illa d. 6, q. 3, dicit non fuisse hæreticam, donec ab Alexandro III damnata est in cap. Cum Christus, extra. de Hæreticis. Et eodem modo de illa sententia loquuntur alii scholastici antiqui.

2. Dicendum vero est, Christum Dominum assumptione corpus et animam inter se unita ad componendam unam humanitatem. Est de fide, et contraria sententia semper fuit hæretica, tanquam directe repugnans substantiæ mysterii incarnationis. Unde in Concilio Ephes., can. 13, et Concilio Chalced., act. 1 et

5, et in sexta Synodo, act. 11, in epist. Sophron., et act. 13, cap. 4, definitur, Christum assumptione carnem animatam anima rationali, quod perinde est ac dicere assumptione carnem unitam animæ; et eodem modo loquuntur Concilia supra citata, et alia, quæ docent Christum assumptione carnem mediante anima, quæ disput. 27 tractabimus. Item, quæ docent Christum constare ex corpore et anima, ut Lateranense, quod habetur in cap. Firmiter, de Sum. Trinit.; et Athanas., in symbolo. Et ita sentit aperte de certitudine hujus veritas Damascen., lib. 3 de Fide, cap. 2; August., epist. 3; D. Thom., 4 contra gent., cap. 37, et loco supra citato. Ratio autem est, quia unio animæ et corporis est de essentia humanitatis et hominis. Verbum autem et veram humanitatem assumpsit, et vere factus est homo. Deinde nisi corpus et anima fuissent unita, non potuissent per mortem separari, unde nec Christus vere mortuus fuisse; et simili ratione, nec vere resurrexisset, nisi post mortem iterum conjuncta fuissent; nec a principio esset genitus ex matre, quia generatio formaliter terminatur ad unionem animæ cum corpore. Ad fundamentum autem contrarii erroris, jam ex supra dictis patet responsio; per unionem enim animæ et corporis immediate resultat hæc natura, et per hypostaticam unionem impediri potest, ne resultet hæc persona.

3. Occurrebat hoc loco difficultas, an corpus et anima aliter fuerint unita Verbo ratione totius humanitatis, seu quatenus unitæ erant ad illam componendam, aliter vero secundum se, seu secundum entitates suas. Sed hæc dubitatio supponit nonnulla tractanda disputat. 17, et ideo usque in illum locum differenda est.

4. *An Christus dicendus sit ex tribus naturis compositus.* — Ex dictis vero expeditur facile aliud dubium, quod ad modum loquendi pertinet, an Christus dicendus sit compotitus ex tribus naturis, divinitate, anima et carne, an vero ex duabus tantum, divinitate, scilicet, et humanitate; nam Damascen., lib. 3, cap. 16, ita posteriorem hunc modum loquendi eligit, ut priorem non probet; quem imitatur Paulinus Aquileien., in libel. Sacrosyllabo, qui refertur in Concilio Francoforiensis, et habetur etiam in 5 tom. Biblioth. Sanct., quoniam videtur illo modo loquendi significari ita fuisse disjuncta inter se animam et corpus, sicut a divinitate, seu non magis fuisse unita inter se ad componendum unam

naturam quam cum divinitate. Item, quia anima et corpus non sunt proprie duæ naturæ, cum sint partes unius naturæ. Nihilominus prior loquendi modus est valde a Patribus usitatus; illo enim utitur Gelas. Papa., lib. de Duab. natur., circa finem; et Concilium Tolitan. XI, ex August., 13 de Trinit., cap. 17, ubi utramque locutionem conjungit dicens: *Ex duabus substantiis una persona, ac per hoc iam ex tribus, Deo, anima, et carne;* et Bernard., serm. 3 in Vigil. Nativit. Domini, et lib. 5 de Considerat. ad Eugenium, ubi ait, sicut in Trinitate sunt tres personæ in una natura, ita per hoc mysterium factum esse, ut sint tres naturæ in una persona. Et eodem modo loquitur Innoc., lib. 4 de Myst. altaris, cap. 11. Indicat etiam Leo Papa, epist. 11, dicens, Verbum, carnem et animam, unum esse Christum. Et quamvis magis propriæ dicitur Christus constare ex duabus naturis, tamen aliud modus loquendi non est rejiciendus, nam est in rigore verus, et introductus est ad explicandum, verum corpus et veram animam Christum assumptione; si enim purus homo dicitur ex duplice natura constare, corporali scilicet et spirituali, cur non poterit dici Christus constare ex tribus? Regulariter vero nos priori modo loqui debemus, quia est propriæ, magisque explicat Verbum non assumptione corpus et animam, ut duas naturas disjunctas, sed ut unam componentes. Posterior autem modus ad refutandas expresse hæreses contrarias usurpatus est a Patribus, et eodem modo possumus nos loqui, adhibita sufficiëte declaratione.

SECTIO V.

Utrum assumpserit Christus partes omnes quæ sunt de integritate corporis humani.

1. Dico primo, Verbum divinum assumptione corpus integrum, et omnibus suis partibus constans. Hæc conclusio est omnino certa, et in ea convenienter omnes Theologi et Patres, qui de hac materia loquuntur; et fundamentum est, quia Christus non est tantum homo verus, sed etiam perfectus et integer, et neque mancus aut mutilus, neque monstruosus; quanquam enim hoc ultimum non habeatur expresse in Scriptura, tamen, cum fides doceat, Verbum factum fuisse hominem, assumendo nostram naturam, quam in Adamo plantavit, satis indicat et docet, sicut creavit Adam integrum quoad omnes partes, ita etiam perfectam et integrum humanitatem assum-

mere corpus secundum hypostasim, nisi assumendo partes ex quibus corpus constat, quia ipsum corpus non est quiddam aliud a suis partibus; ergo assumpsit saltem illas partes quæ informantur anima rationali; tum quia hæ sunt ex quibus maxime substantialiter et quasi essentialiter componitur humanitas; tum etiam quia omnes hæ partes in propria persona subsistere solent subsistentia totius naturæ, quæ in Christi humanitate fuit ipsa subsistentia Verbi; ac denique quia anima, qua informantur omnes hæ partes, assunta est; ergo et omnes hujusmodi partes corporis, quia fere eadem est ratio de omnibus, neque ulla probabilis ratio dubitandi hic occurrit.

SECTIO VI.

Utrum Verbum divinum immediate et secundum hypostasim assumpserit sanguinem ad subsistendum in sua persona.

1. Ratio dubitandi est, quia sanguis non est pars corporis humani, neque anima rationali informatur, ut est communis Theologorum, et multorum philosophorum sententia, quæ fundamentum habet in Aristotele, lib. 2 de Part. animal., cap. 3, ubi sanguinem dicit esse alimentum ultimum, et esse in venis tanquam in vase; et cap. 10, negat esse partem; et lib. 3, cap. 5, ubi dicit sanguinem esse materiam totius corporis, et esse quasi irriguum per venas; constat autem ex eodem Aristotele, lib. 2 de Gener., text. 27 et 38, et lib. 3 de Anima, text. 45, alimentum esse alterius substantiæ a vivente, quia nutritio est substantialis conversio, quæ non habet locum inter res ejusdem formæ; unde cum alimentum incipit informari anima viventis, jam dedit esse alimentum, et incipit esse pars; cum ergo sanguis sit ultimum alimentum, non informatur anima, sed ex illo fit proxima conversio, et animæ informatio; quomodo intelligi possunt verba quæ ex Aristotele citari solent, 3 de Historia animalium, cap. 19, ubi dicit, sanguinem semper animari et fervere, quanquam hæc codicibus græcis non habeantur. Habet etiam hæc sententia fundamentum in D. Thoma infra, q. 31, art. 5, ad 1, ubi dicit, sanguinem non esse actu partem, et ideo, quamvis corpus Christi fuerit ex sanguine Virginis formatum, nihil fuisse ablatum ex corpore Virginis, quod actu esset pars ejus. Et 1 p., q. 109, art. 4, ad 3, dicit sanguinem nondum accepisse naturam speciei, sed adhuc esse in via, ut vivat; et alia simi-

lia testimonia refert Capreolus, qui hanc defendit sententiam, in 2, d. 15, artic. 3, ad 3 contra 3 concl., et in 4, d. 10, q. 2, art. 3, ad 4 Scoti contra 1 concl., ubi etiam Scot., q. 1, art. 2, idem affirmat; et Soto, quæst. 4, artic. 2, et d. 44, art. 3; ubi etiam Bonaven., art. 1, q. 1, ad 2; et Richard., art. 1, q. 2; Durand., q. 2, ad 2; Palud., q. 1, art. 2, n. 18; Alensis, 2 part., q. 26, membr. 6; et medici etiam in eamdem convenient sententiam, cum Galeno, lib. 4 de Usu partium. Rationes omitto, tum quia facile ex dictis sumi possunt, tum quia res est aliena.

2. Ex hoc vero principio sequi videtur, Verbum non fuisse immediate sanguini unitum, primo quia Verbum non assumpsit corpus, nisi mediante anima, ut infra, q. 6, cum D. Thom. et antiquioribus Patribus dicemus; ergo, etc. Secundo, quia Verbum tantum assumpsit unam naturam, una autem natura constat una materia, et forma ultima; nam cum sanguis habeat suam propriam formam, ad gradum inanimate pertinenter, distincta natura est a natura animata; assumpsisset ergo Verbum duas naturas. Tertio, quia in aliis hominibus subsistentia creata humanitatis tantum terminat eas partes corporis, quæ informantur anima rationali; neque enim potest sanguis illa subsistentia terminari, cum sit substantia re ipsa prorsus distincta ab humanitate. Quarto, quia partes, quæ non informantur anima, non sunt de integritate humanitatis; ergo nec assumptæ sunt a Verbo immediate; antecedens patet, quia humanitas est substantia per se una; ergo unicam habet formam; ergo. Quinto, quia nunc in celo non habet Verbum sibi unitas, nisi eas partes corporis quæ informantur anima rationali; ergo signum est eas tantum a principio assumpsisse; patet antecedens, quia solas eas partes corporis assumpsit in resurrectione, cuius signum est quod sanguinem non assumpsit; dicitur enim adhuc manere separatum a Verbo. Sexto, alias sequentur incomoda, scilicet Verbum esse sanguinem, et per communicationem idiomatum sanguinem esse hominem, quia Verbum est homo, et Verbum est sanguis; ergo sanguis est homo; sicut dicebamus, quod si Verbum assumpsisset duas naturas, esset inter illas in concreto communicatio idiomatum; unde ulterius dici posset Verbum, vel Christum effusum in passione, et adhærens cruci, etc.

3. Propter hæc est prima quorundam

Theologorum sententia, quæ simpliciter negat sanguinem Christi fuisse immediate unitum hypostatice Verbo. Ita tenet Durandus, in 4, d. 10, q. 1, n. 16; Franciscus de Maieronis, d. 43, et serm. qui incipit *Memoriam fecit*, etc.; Gab., in Canonem, lect. 53, et Suppl. Gab., in 4, d. 44, q. 1, circa finem; indicat Richard., in 3, d. 2, art. 2, q. 1, ubi negat sanguinem Christi in triduo fuisse adorandum latræ, *quia non fuit*, inquit, *essentialis pars corporis*; et Abulensis, paradox. 2, cap. 2, 40 et sequentibus, dicit in triduo non fuisse sanguinem unitum Verbo; de sanguine vero existente in corpore vivo non expresse id negat, sed potius dicit fuisse consequenter assumptum, quomodo etiam loquitur de omnibus partibus humanitatis.

4. Secunda sententia distinguit duplum sanguinem, alterum nutrimentale, qui non informantur anima, neque est plene decoctus, aut dispositus, nec per se requiritur ad componendum integrum corpus, sed solum ad alendum illud; alterum perfectum, et per se requisitum ad integratem humani corporis, et non solum utsit alimentum, quamvis etiam possit ad hoc deservire secundum quamdam accidentalem transmutationem, per condensationem, vel alio simili modo; nam substantialiter totus hic sanguis dicitur informari anima. Quæ distinctione fundamentum habet in D. Thom., Quodlibet. 5, art. 5; et ea utitur Cajetan. infra, q. 54, art. 2; et Sylvest., in Rosa aurea, q. 31. Quæ distinctione supposita, dicit hæc sententia Christum non assumpsisse hypostatice priorem sanguinem, scilicet nutrimentale, propter fundamenta primæ sententiae; assumpsisse vero posteriorem ac perfectum sanguinem, propter generales rationes sectione precedenti factas, et propter multa alia, quæ statim afferemus. Et hæc videtur esse sententia Cajetani hic, q. 5, art. 2, juncto alio loco supra citato; et indicat etiam Sylvester supra; qui consequenter duplum in Christo sanguinem distinguit, et alium vocat salubrem, quia ex vi propriæ unionis habet infinitum valorem; alium tantum salubriter effusum, quia, licet ex se non sit ita efficax, quia non est unitus, tamen effusio ejus propter dignitatem suppositi fuit ejusdem valoris, sicut lacrymarum effusio.

5. Tertia sententia affirmit, sanguinem Christi fuisse assumptum proxime et immediate, propter testimonia Sanctorum statim citanda; dicit tamen non fuisse assumptum ex vi assumptionis humanæ naturæ integræ et perfectæ, idque propter fundamenta primæ sententiae; unde concludit hoc factum esse ex peculiari Dei ordinatione, ut esset condignum pretium nostræ redēptionis. Pro hac sententia nullum invenio auctorem, quamvis in multorum ore feratur.

6. Dico primo: sanguis Christi Domini proxime et immediate fuit unitus Verbo Dei. Hæc conclusio est hoc tempore ita certa, ut contraria non possit sine errore defendi. Eam sentit D. Thom. hic, art. 2, in corpore, juncta solutione ad 2, ubi eodem modo loquitur de assumptione carnis et sanguinis. Clarius id docet dicto Quodl. 5, art. 5; Capreol. supra, et in 4, d. 44, q. 1, art. 3, ad 5 contra 1 conclus.; Soto, d. 10, q. 1, art. 2; Major, in 3, dist. 3, q. 2; Albert. Mag., tract. de Sacrif. Missæ; Turreer., in cap. Invitat., de Consec., d. 2; Nicol. de Lyr., ad Hebr. 9, expōnens illa verba, *quanto magis sanguis Christi*; et Remigius, et alii in eundem locum; late Sylvest., in Rosa aurea, tract. 3, quæst. 30, et seq.; Dominicus de Dominicis, in lib. de Sanguine Christi; et in Direct. Inquisit., 2 p., q. 10, refertur mandato Clementis VI fuisse retractatam ut hæreticam, sententiam cujusdam, qui Barcinonæ asserebat, in triduo non fuisse sanguinem Christi unitum Verbo, ipsumque assertorem fuisse ab Inquisitoribus damnatum; quæ historia a Sylvestro et Dominico de Dominicis late refertur, qui referrunt etiam Pium II illam sententiam damnasse.

7. Et primo probari solet hæc sententia ex illis locis Scripturæ, in quibus nostra redēptione tribuitur sanguini Christi, tanquam condigno pretio, ad Ephes. 1, ad Colos. 1, ad Roman. 3: *Per fidem in sanguine ipsius*; ad Hebr. 9: *Quanto magis sanguis Christi*; 1 Petr. 1: *Non corruptibilis auro et argento, sed pretioso sanguine*, etc.; Joan. 1: *Sanguis Iesu Christi Filii ejus emundat nos ab omni peccato*; et Apoc. 7, dicuntur Sancti dealbasse stolas suas in sanguine Agni; et Luc. 22, ait Christus: *Hic est calix novum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis effundetur*.

8. Objectio. — Sed responderi potest, sanguinem Christi habuisse hanc efficaciam, quia effusus fuit a persona infinita, et consequenter dicentur eamdem vim habuisse lacrymæ, et quæcumque alia opera Christi; tamen specialiter redēptionem tribui sanguini, sicut tribuitur passioni, quia statuit Deus redēptionem nostram passionē sua, et effusione sui sanguinis consummare, sicut si statuisset

flendo tantum nos redimere, dici possent de laetacis Christi omnia que de sanguine dicta sunt. Unde Augustinus, 13 de Trinit., cap. 15, in dignitatem suppositi hoc refert dicens: *Sanguis ille, quoniam ejus erat qui nullum habuit omnino peccatum, ad remissionem nostrorum fuisse est peccatorum*; et Leo Papa, serm. 12 de Passione, cap. 3: *Effusio sanguinis justi tam potens fuit ad privilegium, tam dives ad pretium*, etc.; eodem fere modo loquitur Bernar., serm. 3 de Circumcis. Sed, quamvis hæc testimonia, nude sumpta, possent hoc modo vitari, tamen, adjunctis aliis, et consideratis omnibus circumstantiis, satis in eis indicatur non solam effusionem propter dignitatem patientis, sed ipsummet sanguinem propter personam illi immediate conjunctam, fuisse infiniti valoris; præsertim cum Christus Dominus, eodem modo suo corpori et sanguini tribuat, quod data sint in remissionem peccatorum. Unde Augustinus, enarrat. in Psal. 65, circa id: *Terribilis est super omnes Deos: Quæreris, inquit, quid emerit. Vide te quid dederit, et invenire quid emerit; sanguis Christi pretium est, tanti quid valet? quid, nisi totus orbis? quid, nisi omnes gentes?* et serm. 128, de Tempore: *Premium vitæ nostræ sanguis est Domini, et totius mundi incolumenta semipiterna: pecunia illa, totius mundi copiosa possessio est.* Sed optimum testimonium ad hoc confirmandum, est illud ad Hebr. 2: *Quia ergo pueri communicaverunt carni et sanguini, et ipse similiter participavit eisdem.* Loquitur autem de Filio Dei, et de carne, et sanguine, ut significant substantiam humanitatis, juxta id Matth. 16: *Caro et sanguis non revelavit tibi; nam corruptio culpæ, qua interdum nomine carnis et sanguinis significari solet, ut 1 Cor. 15, Caro et sanguis regnum Dei non possidebunt, in Christo locum non habuit, quamvis si illa corruptio significet solam peccatum, seu corporis possibilitatem, sic etiam de Filio Dei dici potest, sumpsisse carnem et sanguinem, id est naturam humanam, non in quocumque statu, sed in statu passibili et mortali; et hic est sensus Pauli, ut patet ex verbis subiunctis, ut per mortem destrueret, etc.; ait ergo Paulus, Dei Filium participasse seu communicasse carni et sanguini, per unionem, scilicet, hypostaticam, quia Verbum nullo alio modo communicavit nostræ naturaliæ, et tamen hoc modo æque dicit, carni et sanguini participasse; sicut ergo carnem proxime sibi univit, ita et sanguinem. Sic interpretantur hunc locum ibi Chrysost., Theoph.,*

Theodor., Ambr., Ansel., et apertius D. Thom., et OEcumen., qui ex Cyrillo illam refert. Quam Cyril. significat in quadam homil., de eo quod Verbum factus sit homo; et lib. de Incarn. Unigen., circa finem, et lib. 1 de Fide ad Reg., longe post medium, ubi hæc verba tractans inquit: *Verbum ex Deo, particeps factum est carnis et sanguinis;* et lib. de Fide ad Theod., circa princ., et epist. 8 ad Nestor., circa finem, ita expoñit illud Joan. 1, *Verbum caro factum est: Nihil aliud est,* inquit, *quam quod in carne et sanguine nobiscum communicaverit.* Ex quo licet colligere, ubicumque Scriptura dicit, Verbum sumpsisse humanitatem, carnem et sanguinem complecti, ex quibus constat humanitas.

9. Secundo principaliter probatur conclusio auctoritate Conciliorum. Nam Concilium Ephes., can. 5, dicit Verbum æque ac nos communicasse carni et sanguini; et in epist. Cyril., cum Concil. Alexand., quæ habetur et probatur in Ephes., tom. 1, cap. 14, dicitur, verum naturalemque Deum, carnem et sanguinem assumpsisse; et hæc omnia referuntur et confirmantur in quinta Synodo generali, act. 6, longe a medio; et in Concilio Chalced., act. 1, pag. 33, ad finem, refertur et approbat illa explicatio Cyrilli: *Verbum caro factum est, id est, Carnem et sanguinem sumpsit;* et sexta Synodo, act. 16, damnatur quidam hereticus, qui dicebat carnem et sanguinem in cruce fuisse dimissa, ubi Patres omnes illius Concilii satis sentire indicant, utrumque fuisse eodem modo assumptum; et in act. 8 ejusdem Synodi habentur hæc verba in professione fidei cuiusdam Macarrii: *Factus est in assumptione carnis et sanguinis, mansit tamen quod erat.* Verum est, illum Macarium fuisse hereticum, quia negabat duas in Christo voluntates, ejus tamen professio in hoc solum rejicitur, non in aliis. Et confirmatur ex definitione Clementis VI, in extravag. Unigenitus, de Pœnit. et remis., ubi dicit, unam guttam sanguinis Christi fuisse sufficiens premium redemptionis nostræ, propter unionem ad Verbum; et loquitur aperte de unione ipsius sanguinis, non corporis, ita ut premium fuerit infinitum ex parte rei oblatæ, et non tantum ex dignitate offerentis. Unde in principio illius Extravagantis præmittit, *Dei Filium nostræ mortalitatis substantiam divinitati sue conjunxit;* ut haberet unde hominem redimeret, et Deo satisfaceret; ubi per substantiam nostræ mortalitatis, carnem et sanguinem plane intelligit. Et hac ratione

intelligi potest dictum fuisse a Petro, 1 epist. cap. 1: *Non corruptilibus auro et argento, sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati.* Quo testimonio usos fuisse quosdam Theologos, de hac re disputantes coram Pio II, refert Sylvest. supra, ex eoque collegisse, vocari Christi sanguinem non solum pretiosum, sed etiam incorruptibilem propter unionem ad Verbum. Quo etiam modo Dionys. Alexand., in epist. contra Paul. Samosat., dixit, sanguinem Christi non posse corrumpi, quia est sanguis Dei vivi. Refert ejus verba Turrian., lib. 4 pro epistolis Pontific., c. 19.

10. Tertio afferri possunt testimonia Sanctorum. Præter citatos, Leo Papa, epist. 10, cap. 5, multa dicit de infinito valore sanguinis Christi, et postea exponens illud 1 Joan. 5, *Hic est qui venit in aqua et sanguine, Jesus Christus,* dicit, per hæc significari divinitatem, quæ ab humanitate non separatur; et Nazianz., orat. 50: *Verbum, inquit, caro factum est, non putative, sed vere, quod explicans subdit rationem, quia assumpsit corpus ex carne, ossibus et sanguine constans.* Beda, explicans illud Act. 20, *quam acquisivit sanguine suo,* dicit, sanguinem Dei dici propter unionem duarum naturarum in una persona; expressiora sunt verba Cyrilli, homil. 5, Ephes. dicta, ubi ait, Verbum carnem et sanguinem assupsisse. Similiter Epiphanius, heresi septuagesima septima, prope finem, ait Verbum Dei non tantum animam humanam, sed etiam carnem et sanguinem participasse, id est, assupsisse; et ibi longam refert epistolam Paulini, post epistolam Athanasii ad Epictet., ut ostendat Verbum assupsisse perfectam humanitatem et corpus omnibus partibus constans, inter quas sanguinem numerat.

11. Quarto, confirmari hoc potest ex mysterio Eucharistiae, nam Verbum divinum non minus est per concomitantiam sub speciebus vini, quam sub speciebus panis; ergo non minus est unitum sanguini quam corpori; patet consequentia, quia alias, cum ex verborum consecrationis calicis tantum sit sanguis sub speciebus vini, si sanguis ille non esset immediate unitus Verbo, non esset Verbum sub illis speciebus per concomitantiam, saltem immediate, sed ad summum media carne et anima. Atque adeo si in triduo consecraretur sanguis, non esset ibi Verbum per concomitantiam; quod videtur omnino falsum, nam Christus, Joan. 6, æque de carne et sanguine dixit: *Caro mea vere est cibus, et*

sanguis meus vere est potus; qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in eo; ergo quandcumque ex vi consecrationis sanguis est sub illis speciebus, ibi est suppositum divinum; et ideo semper est idem qui offert, et quod offertur, quod totum est propter immediatam unionem ad Verbum.

12. Dices, Concilium Tridentinum, sess. 13, cap. 3, solum dicere divinitatem esse per concomitantiam in Eucharistia ex vi unionis ejus cum anima et corpore. Respondeatur sub corpore sanguinem comprehendisse; loquitur enim de corpore humano integro et perfecto, quod sanguinem complectitur, ut statim declarabo.

13. Quinto, reddenda est ratio propria, quam statim in conclus. 3 melius proponeamus.

14. Dico ergo secundo: totus sanguis, qui fuit in corpore Christi, quique ab illo pro nobis effusus est, fuit immediate unitus Verbo hypostatico. Hæc conclusio non est tam certa, sicut præcedens, sed mihi videtur omnino vera, et contraria, neque pia, neque secura est. Primum, quia Scriptura sacra, Concilia, et Patres citati, indefinite loquuntur de sanguine Christi, et in doctrinalibus locutionibus indefinite æquivalet universalis. Deinde, quia si non totus sanguis qui fuit in corpore Christi, fuit unitus, scilicet sanguis nutrimentalis, ergo neque totus sanguis qui fuit effusus, fuit unitus; nam sine dubio magna vel major pars ejus fuit nutrimentalis; et ita Cajetanus fatetur de sanguine effuso in horto, et idem dicere posset de sanguine Circumcisionis, et de aliis effusionibus; nam primus sanguis, qui videtur egredi e corpore, quando fit divisione, est sanguis nutrimentalis. Consequens autem est valde falsum, tum quia totus sanguis effusus a Christo ejusdem valoris censetur in Scriptura, et Patribus omnibus; tum etiam quia Clemens VI definit, quamlibet guttam sanguinis effusi fuisse infiniti valoris propter unionem. Confirmatur, nam ex vi verborum consecrationis calicis, totus sanguis Christi ponitur sub speciebus; nam verbum illud, *sanguis meus,* totum includit; sed ubicumque est sanguis Christi, vel aliqua pars ejus, ibi est per concomitantiam totum suppositum Christi, ut probatum est.

15. Denique illa secunda sententia, quæ contrarium asserebat, falso nittitur fundamento, etiam philosophico; quia non est verisimile esse in sanguine ipso substantiale va-